

KATUS GÁBOR

Hegyi Dolores temetési beszéde 2023. október 14.

Hegyi Dolores 1934-ben született Kalocsán, hat gyermekes család első gyermekeként, később, 1952-ig még 5 fiútestvér követte. A hat gyermek nem számított soknak ahhoz képest, hogy fizika tanár édesapja 14 gyermekes erdődi családban nevelkedett, abban a délvidéki környezetben, amelyre a néprajz a 'szlavón-hegyhát magyarsága'-ként hivatkozik. Dolores mindössze hét éves volt, amikor meghalt az édesanyja, az itthagytott két gyermeket ezután a következő családanya és az édesanya húga nevelte. Az édesanya korai halála egész életükben meghatározó törés volt a két gyermeknek. Az otthoni nevelésben jellemző volt a fegyelemre, határozott, rendezett életvitelre való szoktatás, amelynek egyik fő gyakorlati és hitbeli háttére a kalocsai jezsuita rendház és a helyi gimnáziumuk volt, ahol édesapja tanult, majd maga is tanított. Ugyanitt, a már I. István néven jegyzett gimnázium humán osztályában tanult végig kitűnő vagy jeles eredménnyel Dolores is. Ennek ellenére kivételnek vehető, hogy családi hátterével érettségi után azonnal, 1952-ben bekerült az ELTE Bölcsészkar latin–görög–történelem szakára, ahol a jelesek sorozata – legalábbis a számára láthatóan kedves latin és görög nyelv, valamint az ókori történelem területén – töretlenül folytatódott. Eredményeivel később különösebben nem dicsekedett, ha tette volna, gyermekei és unokái talán jobban értették volna a velük szemben támasztott tanulmányi elvárásokat. De a jó eredmények kellettek is Doloresnek, hogy nyomorúságos pénzügyi helyzetén minél több ösztöndíjjal enyhítsen, mert 1952-ben Kalocsáról Pestre költözni diákként legalább akkora egzisztenciális kihívást jelentett, mint édesapjának 1930 táján Erdődről Kalocsára kerülni tanítani.

A helyzetén a hamarosan megismert Katus László könyvtáros tízóráira kapott szilvalekváros kenyerei javítottak, majd ezt további javulás követte, miután 1955 nyarán a Mátyás templomban – a lakodalom anyagi terheitől édesapját megmentve – titokban összeházasodtak. Ne hagyjuk említés nélkül az eskető pap, Liska Zoltán nevét, aki a néhai Széchenyi gimnáziumban Katus László cserkészparancsnoka, hittantanára, meghatározó lelki nevelője volt, majd később budapesti és zebegényi lelkész lett. Ifjúságpasztorációs munkáját példás elszántsággal, kockázatoktól, büntetéstől nem félve végezte. Ma is legendás lelkipásztorként emlékeznek rá.

1960-ben Budapest, Wekerletelepre költöztek, ahol férjének közelben lakó szülei sok segítséget nyújtottak családi életükhöz.

Dolores az egyetem elvégzése után, 1956-ban egy évig az Apáczai Csere János Gimnáziumba járt tanítani, méhében e sorok írójával együtt, aki pedig a megszületésre készült, illetve szokta az Apáczait, amelynek később, 1968-tól 1975-ig a padjait koptatta. 1956 november végén a Klinikán nem volt egyszerű dolog gyermeket szülni.

Fent: Hegyi Dolores 14 évesen

Jobbra: Hegyi Dolores és Katus László esküvői fotója

Dolores súlyos szövődményekkel vészelté át az eseményt, aminek távoli következményeként második gyermeke 12 évesen meghalt, és több gyermeket nem is szülhetett.

A rövid gimnáziumi működés után Dolores bekerült az ELTE bölcsészkarra ógörög nyelvet és történelmet tanítani, 1965-től egyetemi docensként szerepelt, és aktív éveinek túlnyomórészt itt töltötte. Számtalan kimagasló szakmai vezetője és példaképe közül hirtelenjében Moravcsik Gyulát, Trencsényi-Waldapfel Imrét, Harmatta Jánost, Hahn Istvánt említjük. Korai kutatási témái közül a görög-perzsa háborúkat, Kisázsia történetét soroljuk fel. Ezt követően keletebbre és későbbi korokra is kiterjedt az érdeklődése. Foglalkozott például Perzsiával, a görög kultúra és népesség kirajzásaival, a hellénisztikus korról, és általában a keleti népek körében, a hellénisztikus államokban a görögség jelenlétének kulturális-társadalmi hatásaival. Ez az érdeklődése talán onnan indult, hogy a görög történelem menetét is több jelentős bevándorlás határozta meg. Legutolsó megjelent tanulmánya a sors különös jeleként Jézus halotti lepleéről szólt, ez egyben egy egyszeri kitérés is volt megszokott témái köréből.¹

¹ Ez a cikk folyóiratunkban jelent meg: HEGYI Dolores: „Péter apostol tanúságtétele Jézus »üres« sírboltjáról”, *Orpheus Noster*, XII. évf., 2020/1, 65–67. Dolores utolsó megjelent tanulmánya azonban a következő: „Az ókori Hatra születése”, *Orpheus Noster*, XIII. évf., 2021/3, 42–50. (FIM)

Az ókori kultúrtörténeten belül egy örök kedvenc volt és maradt az ókori vallástörténet. Vallástörténeti szemináriumait sokan szívesen látogatták. Az egyházi iskolákból érkező lányok néha itt sírták ki magukat, hogy az egyetemi élet mennyire más, mint a gimnázium volt. Ezeket a szemináriumokat megtartani még akkor is visszajárt – persze ingyen –, amikor a 90-es években hivatalosan már nem tanított az ELTE-n.

1985-ben fia megnősült, ennek a döntésnek kezdettől fogva lelkes támogatója volt, és reményeiben nem is csalódott, mert 1994-re már három unoka gondozásával oszthatta meg tanári munkáját. Közben egy generáció kicserélődött, meghalt anyósa, apósa, és most ő látta el férjével a támogatói szerepet fia szintén Wekerlén maradt családja felé, például a tanítási időszakban ebédeltetéssel vagy nyári utazásokkal. 2012-től már férje gondozása, majd annak 2015-ben bekövetkezett halála kötötte le energiáját, amelyből azután egyre kevesebb maradt, majd 2022 őszén súlyosan leromlott az állapota. Gyermeke és annak felesége gondozta otthonában haláláig, amellyel most egy újabb generációváltás történik a családban.

Budapest, 2023. október II.

A gyászoló család